

Pilar 3

Dato: 14.03.2024

Kontaktperson:

Herborg Aanestad, herborg.aanestad@bnbank.no

Direktør Risikostyring og compliance

Innhold

1.	Innledning.....	2
2.	Om BN Bank.....	2
3.	Kapitaldekningsregelverket og kapitalmål.....	3
3.1	Pilar 1	3
3.2	Pilar 2	4
3.3	Pilar 3	5
3.4	Beregningsgrunnlaget	5
3.5	Uvektet kapitalkrav (Leverage Ratio)	6
3.6	Kapitalmål	6
4.	Risiko- og kapitalstyring i BN Bank ASA.....	7
4.1	Strategisk målbilde	8
4.2	Organisering og organisasjonskultur	9
4.3	Elementer i risiko- og kapitalstyringen.....	10
5.	Informasjon per risikogruppe.....	14
5.1	Kredittrisiko.....	14
5.2	Markedsrisiko	23
5.3	Operasjonell risiko	25
5.4	Likviditetsrisiko	26
5.5	Eierisiko.....	27
5.6	Strategisk risiko	28
5.7	Forretningsrisiko	29
5.8	Bærekraftsrisiko (ESG).....	29

1. Innledning

Dette dokumentet gir en beskrivelse av risiko- og kapitalstyring i BN Bank ASA og skal sammen med årsrapporten dekke krav til offentliggjøring av finansiell informasjon. Som vedlegg til rapporten offentliggjøres også et sett av standard skjema.

BN Bank har etablert en strategi og prosess for risikostyring og vurdering av kapitalbehov, og for hvordan dette kan opprettholdes. Samlebetegnelsen for dette er Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP). Vurderingen av kapitalbehovet inkluderer størrelse, sammensetning og fordeling av den ansvarlige kapitalen tilpasset nivået på de risikoer som banken er eller kan bli utsatt for. Hovedkonklusjonen er at bankens risiko-, kapital- og likviditetssituasjon er god. Styring og kontroll av bankens risiko vurderes som tilfredsstillende, og banken er etter styrets oppfatning tilstrekkelig kapitalisert i forhold til bankens risikonivå og regulatoriske krav. I tråd med lov og forskrift, samt mandat og instruks kvalitetssikrer revisor at banken tilgjengeliggjør korrekt og tilstrekkelig informasjon om finansielle forhold. Pilar 3-rapporten er imidlertid ikke underlagt en egen revisjon.

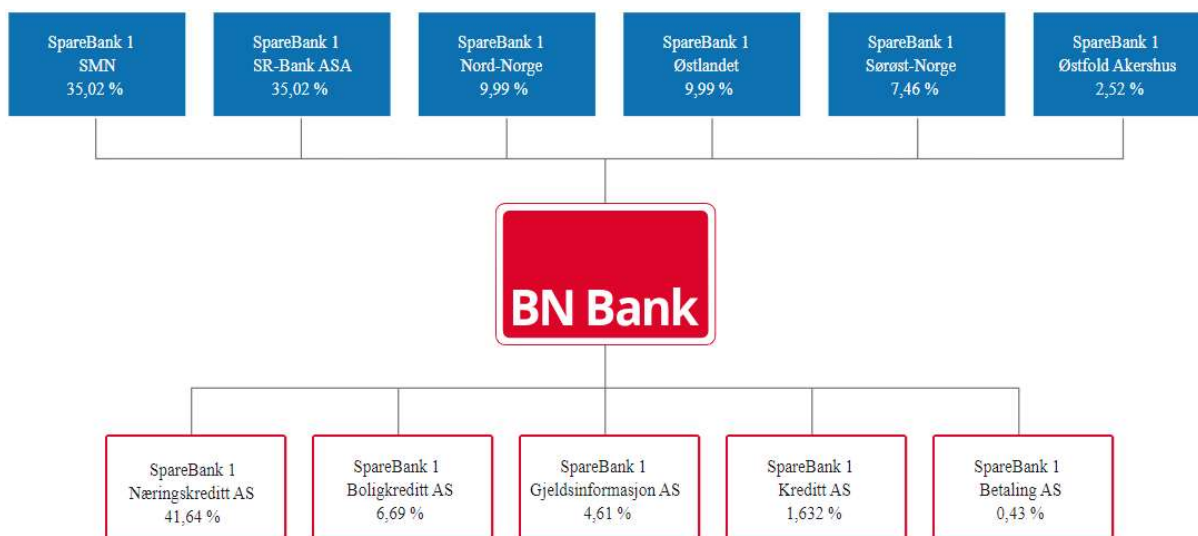
Utover informasjon tilgjengelig i dette dokumentet vises til «Om oss/IR» på BN Banks hjemmeside [bnbank.no](https://www.bnbank.no).

2. Om BN Bank

BN Bank er eid av en gruppe SpareBank 1-banker som vist i **Feil! Fant ikke referansekilden.** nedenfor. BN Bank har eierandeler i følgende selskaper:

- SpareBank 1 Boligkreditt AS: Kredittforetak, utsteder av OMF (boliglån)
- SpareBank 1 Næringskreditt AS: Kredittforetak, utsteder av OMF (næringslån)
- SpareBank 1 Gjeldsinformasjon AS: SpareBank1-bankenenes holdingselskap for eierpostene i Norsk Gjeldsinformasjon AS, som er et gjeldsinformasjonsforetak.
- Collection Eiendom (100 % eierandel): Collection Eiendom er etablert for å eie aksjer i selskaper knyttet til konsernets tapsengasjement. Det er ingen slike aksjer i selskapet per utgangen av 2022.
- SpareBank 1 Kreditt AS: Kredittkortselskap
- SpareBank 1 Betaling AS: Mobilbetalingsselskap, deleier i Vipps AS

Figur 1: BN Banks juridiske struktur

3. Kapitaldekningsregelverket og kapitalmål

Formålet med kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Regelverket skal sørge for større samsvar mellom hvordan myndighetene setter krav til kapitaldekning i finansinstitusjonene og den metodikken institusjonene selv benytter for å beregne sitt kapitalbehov.

I henhold til allmennaksjeloven skal alle selskaper til enhver tid ha egenkapital og likviditet som er forsvarlig ut fra risikoen og omfanget av virksomheten i selskapet.

Det er i prinsippet to ulike tilnærminger for beregning av minimumskravet til ansvarlig kapital etter kapitaldekningsregelverket. Den ene tilnærmingen er basert på sjablongregler, mens den andre er basert på bruk av interne modeller (IRB). Ved bruk av interne modeller er det regulatoriske minimumskravet til kapital basert på bankenes interne risikovurderinger. Dette gjør det lovbestemte minimumskravet til kapitaldekning mer risikosensitivt, slik at kapitalkravet i større grad samsvarer med risikoen i de underliggende porteføljer eller aktiviteter.

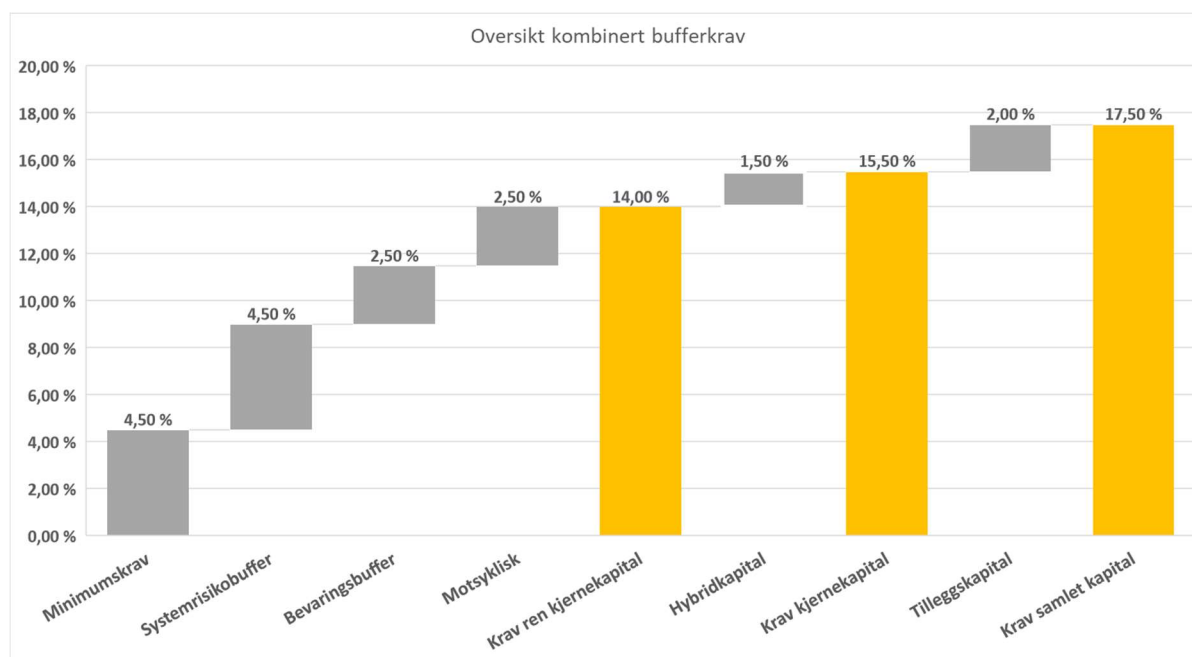
3.1 Pilar 1

Generelt minimums og bufferkrav til ansvarlig kapital. I henhold til Finansforetaksloven skal alle banker ha en ren kjernekapital som utgjør minst 4,5 prosent av beregningsgrunnlaget. Kjernekapitalen skal utgjøre minst 6 prosent av beregningsgrunnlaget, og samlet ansvarlig kapital

skal utgjøre minst 8 prosent av beregningsgrunnlaget. I tillegg til minstekravene til ansvarlig kapital stilles krav til buffere:

- Bevaringsbuffer 2,5 prosent
- Systemrisikobuffer 4,5 prosent
- Motsyklisk buffer 2,5 prosent. Foretaksspesifikk kapitalbuffersats skal være et gjennomsnitt av satsene som gjelder i hvert land hvor foretaket har kredittengasjementer, vektet med andelen av kapitalkrav som tilskrives kredittengasjementer i de enkelte landene.
- (Buffer for systemviktige institusjoner 1 prosent/2 prosent)

Summen av disse kravene kalles det kombinerte bufferkravet og er illustrert i figuren nedenfor.

Figur 2: Illustrasjon kombinert bufferkrav

3.2 Pilar 2

Pilar 2 er et foretaksspesifikt minimumskrav til ansvarlig kapital. BN Bank har etablert en strategi og prosess for risikostyring og vurdering av kapitalbehov og hvordan dette kan opprettholdes (ICAAP). Vurderingen av kapitalbehovet inkluderer størrelse, sammensetning og fordeling av den ansvarlige kapitalen tilpasset nivået på de risikoer som banken er eller kan bli utsatt for. Vurderingene er risikobaserte og framoverskuende. Kapitalmålet skal tilpasses slik at det er god margin til det samlede kapitalkravet i henhold til minstekravet og bufferkravet i pilar 1 og det fastsatte pilar 2-kravet, og det skal derfor fastsettes en kapitalkravsmargin.

Risikoområder som vurderes i tillegg til pilar 1-risikoene er konsentrasjonsrisiko i kredittporteføljen, rente-, spread- og valutarisiko i bankporteføljen, strategisk risiko, forretningsrisiko, likviditetsrisiko, eierrisiko, juridisk risiko, compliancerisiko, systemrisiko, omdømmerisiko, operasjonellrisiko og ESG-risiko.

Finanstilsynet overvåker og evaluerer bankens risiko og kapitalbehov og tilhørende strategi (Supervisory review and evaluation process – SREP). Dersom risikoen ikke er tilstrekkelig dekket i pilar 1, skal Finanstilsynet fastsette et foretaksspesifikt kapitalkrav.

Finanstilsynet publiserte i september 2022 Rundskriv 3/2022¹ som gjør rede for hovedelementene i Finanstilsynets vurdering av foretakenes samlede risikonivå og kapitalbehov (SREP), herunder Finanstilsynets metoder for å vurdere kapitalbehov under pilar 2. I Finanstilsynets SREP-vurdering er norske finansforetak delt inn i fem grupper basert på størrelse, kompleksitet og virkeområde, samt graden av risiko som foretaket representerer for det finansielle systemet. Inndelingen bestemmer hyppigheten og omfanget av Finanstilsynets vurderinger og dialog med foretaket. BN Bank er etter Finanstilsynets inndeling i gruppe 3, som medfører detaljert SREP-vurdering hvert 3. år.

Med bakgrunn i bankens dokumentasjon av risiko- og kapitalvurderingsprosessen og Finanstilsynets egne vurderinger er bankens krav til kapital under pilar 2 på 2,6 prosent av samlet beregningsgrunnlag etter pilar 1².

3.3 Pilar 3

Pilar 3 er krav til offentliggjøring av informasjon om kapital og risikoforhold. Formålet med pilar 3 er å bidra til økt markedsdisiplin og å gjøre det lettere å sammenligne foretak. Opplysningene skal gi markedsaktører mulighet til å vurdere foretakenes risikoprofil, kapitalisering og styring og kontroll av risiko. Informasjonen skal gis på en forståelig måte som gjør det mulig å sammenligne ulike foretak. Informasjonen skal offentliggjøres minst årlig samtidig med årsregnskapet, men ved behov skal kravene offentliggjøres hyppigere. Institusjoners offentliggjøringsplikt er regulert i åttende del av kapitalkravsforordningen (CRR (EU) 2013/575) og i forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV, del XI. Denne rapporten vil løpende bli supplert med en faktabok som publiseres på bankens nettside sammen med øvrig finansiell informasjon.

Internrevisjonen gjennomgår IRB-systemet og bruken av det, herunder etterlevelsen av de enkelte kravene. I tillegg har internrevisjonen vurdert kvaliteten på bankens interne måling, rapportering og styring av risiko (ICAAP). Pilar 3-rapporten er ikke underlagt revisjon.

3.4 Beregningsgrunnlaget

Beregningsgrunnlaget er et risikovektet mål på bankens eksponering mot kredittrisiko, motpartsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko.

Beregningsgrunnlaget for kredittrisiko framkommer ved å vekte utlån med motpartens antatte risiko, og kan fastsettes etter standardmetoden eller interne målemetoder (internal-ratings-based approach - IRB).

Standardmetoden innebærer at utlån, andre eiendelsposter og poster utenom balansen risikovektes avhengig av hvilken kategori motparten tilhører.

BN Bank har for foretaksengasjement og for massemarkedsengasjement med pantesikkerhet i boligeiendom tillatelse til å fastsette beregningsgrunnlaget etter IRB metode. Det betyr at banken

¹ <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/rundskriv/2022/finanstilsynets-praksis-for-vurdering-av-risiko-og-kapitalbehov/>

² <https://www.finanstilsynet.no/offentliggjøring-av-finanstilsynets-vedtak-om-pilar-2-krav-for-enkeltparter/finanstilsynets-vedtak-om-kapitalbehov-i-bn-bank-asa/>

har tillatelse til å beregne differensierte kapitalkrav på enkeltkundenivå etter egne fastsatte modeller for PD (probability of default), LGD (loss given default) og EAD (exposure at default).

For operasjonell risiko benyttes basismetoden og for øvrige balanseposter benyttes standard metode.

3.5 Uvektet kapitalkrav (Leverage Ratio)

Uvektet kjernekapitaldekning (leverage ratio) er en soliditetsindikator som supplerer de risikovektede minstekravene. Minstekravet til uvektet kjernekapitalandel er fastsatt til 3 prosent. Alle banker skal i tillegg ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer på minst 2 prosent. Systemviktige banker skal utover dette ha en uvektet kjernekapitaldekningsbuffer på minst 1 prosent.

3.6 Kapitalmål

BN Bank har gjennomført vurderingen av risiko- og kapitalbehov gjennom ICAAP for 2024. Hovedkonklusjonen er at bankens risiko-, kapital- og likviditetssituasjon er på et solid nivå per 31.12.2023, og gitt bankens finansielle prognoser vil banken være tilfredsstillende kapitalisert gjennom hele 2024. En overordnet vurdering viser at kvaliteten i rammeverket for styring og kontroll er tilfredsstillende.

Bankens kapitalmål er det til enhver tid gjeldende regulatoriske minimumskrav og bufferkrav til ren kjerne i henhold til Pilar 1 med tillegg av bankens gjeldende Pilar 2-tillegg og en kapitalkravsmargin på 1,25 prosentpoeng.

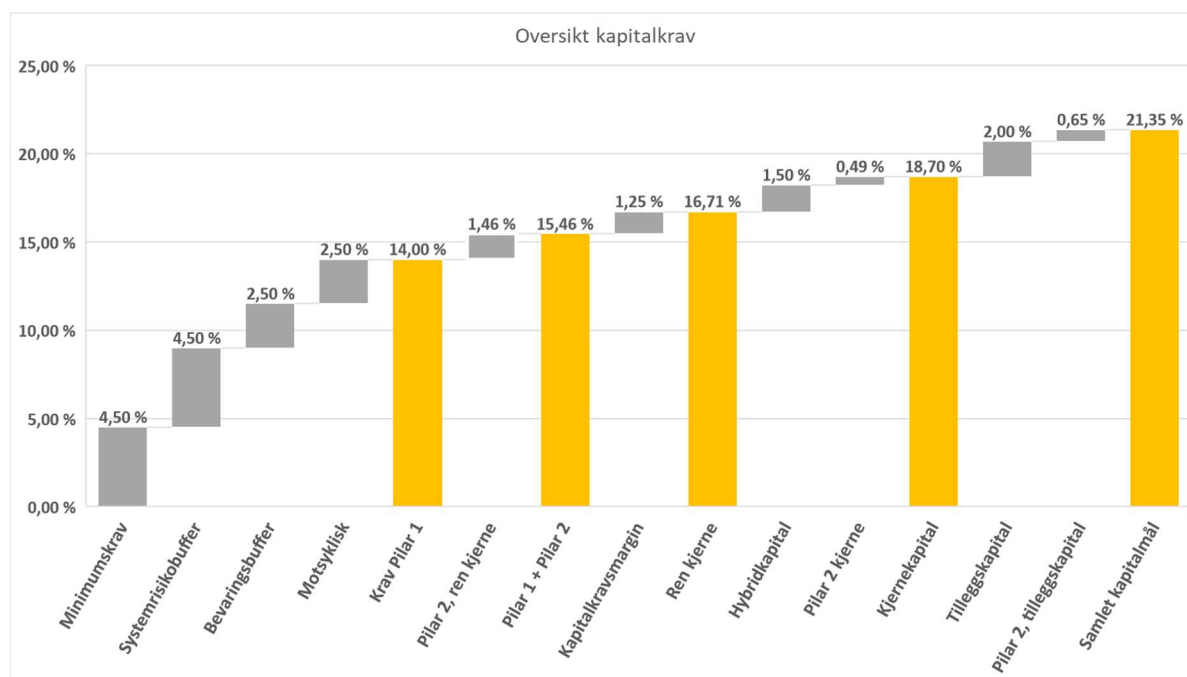
Bankens mål for ren kjernekapitaldekning er 16,7 prosent. Kravet består av 4,5 prosent i minstekrav, bevaringsbuffer på 2,5 prosent, systemrisikobuffer på 4,5 prosent, motsyklisk kapitalbuffer på 2,5. I tillegg inngår 56,25 prosent av samlet kapitalbehov etter Pilar 2, noe som utgjør 1,46 prosent og kapitalkravsmargin på 1,25 prosent.

Bankens mål for kjernekapitaldekning er 18,7 prosent og samlet kapitalmål er 21,4 prosent.

Banken skal også ha en uvektet kapitalandel på minimum 3 prosent med tillegg av en buffer på 1 prosentpoeng.

Figuren nedenfor illustrer bankens kapitalmål.

Figur 3: Oversikt bankens kapitalmål

Tabell 1 viser status på de ulike kapitaldekningsmålene i 2023, BN Bank har i hele perioden hatt en kapitaldekning over kapitalmålet.

Tabell 1: Kapitaldekning 2023

	4. kvartal	3. kvartal	2. kvartal	1. kvartal
Ren kjernekapitaldekning	18,14 %	18,24 %	18,68 %	18,83 %
Kjernekapitaldekning	19,45 %	20,10 %	20,61 %	20,81 %
Kapitaldekning	21,83%	21,93 %	22,51 %	22,77 %
Uvektet kjernekapitalandel	7,72 %	7,53 %	7,61 %	7,57 %

4. Risiko- og kapitalstyring i BN Bank ASA

Formålet med risiko- og kapitalstyringen er å skape og beskytte verdier, herunder å identifisere og håndtere risiko slik at risikoen er innenfor fastsatte rammer, samtidig som de skal gi størst mulig sikkerhet for oppnåelse av bankens målsettinger for:

- Virksomheten (overordnet/strategisk)
- Målrettet, effektiv og hensiktsmessig drift (drift)
- Pålitelig intern og ekstern rapportering (finansiell rapportering)
- Overholdelse av lover og regler, samt internt regelverk (etterlevelse)

Prosessten er illustrert i figuren nedenfor.

Figur 4: Hovedelementene i risiko- og kapitalvurderingsprosessen

4.1 Strategisk målbilde

I tillegg til overordnet forretningsstrategi har banken en strategi for risiko- og kapitalstyring som angir rammer og prinsipper for styring og kontroll, og den angir mål og rammer for risiko- og kapitalstyring. Rammene er angitt som risikoappetitt. Risikoprofilen konkretiseres gjennom strategidokumentene som angir roller, ansvar, styringsmål og rammer for de enkelte risikoområdene. Styringsmålene og rammene skal bidra til å sikre bankens lønnsomhet, soliditet og likviditet gjennom risikodiversifisering både på kort og lang sikt.

Gjennom forretnings- og risikostrategiene vedtar styret risikoappetitt ved etablering av rammer og måltall. Oversikt over bankens strategier er illustrert i figuren nedenfor.

Figur 5: Oversikt over bankens risikostrategier

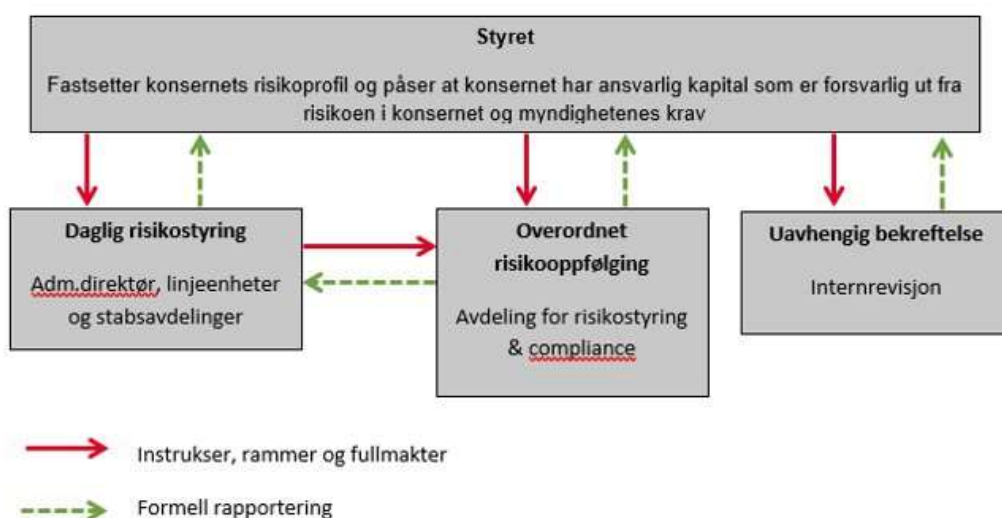
Tilknyttet strategiene har banken policydokumenter som operasjonaliserer strategiene og angir sentrale prinsipper knyttet til et område. I tillegg til strategi, policy og rutiner ivaretas rammeverk for styring og kontroll gjennom stillingsbeskrivelser og organisatorisk struktur.

Risikokapasitet beskriver den maksimale risikoeksponeringen banken tåler før den havner i en mulig gjenopprettingssituasjon og må vurdere nødvendige gjenopprettingstiltak. Risikoappetitt beskriver maksimalt ønsket risikoeksponering ut fra et inntjenings- og tapsperspektiv. Forskjellen mellom risikokapasitet og risikoappetitt uttrykker bankens sikkerhetsbuffer for å komme i en mulig gjenopprettingssituasjon.

4.2 Organisering og organisasjonskultur

I arbeidet med god og helhetlig risikostyring er bedriftskulturen grunnmuren. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen (deres individuelle egenskaper og integritet, verdigrunnlag og etikk), ledelsesfilosofi/-stil og styringsprinsipper. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med kontroll- og styringstiltak. BN Bank har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen. Banken legger vekt på uavhengighet i risikostyringen, og ansvaret er derfor delt mellom ulike grupper, se Figur 6.

Figur 6: Illustrasjon av ansvarsfordelingen for risikostyring

Styret har ansvaret for å påse at konsernet har ansvarlig kapital som er forsvarlig ut fra vedtatt risikoprofil og myndighetspålagte krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene om risikoprofil og avkastning. Styret fastlegger videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i konsernet, samt etiske regler som skal bidra til en høy etisk standard. Styrets arbeid er nedfelt i en årsplan som oppdateres årlig. Dette sikrer at styret har tilstrekkelig tid til og fokus på sentrale oppgaver.

Styret har utnevnt et risikoutvalg, et revisjonsutvalg og et kompensasjonsutvalg. Risikoutvalget og revisjonsutvalget er forberedende organer for styret i saker som vedrører finansiell informasjon, bankens risikostyring og internkontroll. Utvalgene består av tre medlemmer utnevnt av styret. Kompensasjonsutvalget skal tilsvarende bistå styret i dets arbeid med ansettelsesvilkår for BN Banks administrerende direktør, og i arbeid med hovedprinsipper og strategi for kompensasjon av det øverste ledersjiktet i konsernet. Utvalget består av tre medlemmer utnevnt av styret.

Administrerende direktør har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Det betyr at administrerende direktør er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Administrerende direktør er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Forretningsdivisjoner og stabsenheter har ansvaret for risikostyringen innenfor sitt ansvarsområde. Dette innebærer at lederne skal sørge for at det etableres og gjennomføres forsvarlig risikostyring, og sørge for at denne utføres i samsvar med styringsdokumenter, fullmakter, rutiner og instruksjer.

Avdeling for risikostyring og compliance er organisert uavhengig av linje- og stabsenhetene og rapporterer direkte til administrerende direktør. Avdelingen har også fullmakt til å rapportere direkte til styret dersom det er påkrevd. Avdelingen har ansvaret for videreutvikling av rammeverket for risikostyring inkludert risikomodeller og risikostyringssystemer. Avdelingen er videre ansvarlig for uavhengig oppfølging og rapportering av risikobildet, og følger opp etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter.

Internrevisjonen er styrets redskap for å påse at risikostyringen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Internrevisjonens mandat er å gi en uavhengig vurdering av kvaliteten og effektiviteten i bankens governance, risiko- og kapitalstyring, internkontroll og compliance. Den interne revisjonsfunksjonen utføres av ekstern leverandør, noe som sikrer uavhengighet, kompetanse og kapasitet. Internrevisjonen rapporterer direkte til styret.

4.2.1 Organer og utvalg

For å bistå administrerende direktør med beslutningsgrunnlag og oppfølging er det etablert en risiko- og balansestyringskomite, et valideringsutvalg, et compliance- og sikkerhetsutvalg og kredittkomiteer.

Risiko- og balansestyringskomite: Et rådgivende organ for administrerende direktør som er sammensatt av sentrale ressurser fra risikostyring, compliance, økonomi, finans og forretningsområdene. Komiteen følger opp konsernets risikoprofil og balansestyring.

Valideringskomite: Avdeling for risikostyring og compliance har det operasjonelle ansvaret for validering av bankens IRB-system. Valideringskomiteen behandler og vurderer resultatene fra valideringen og anbefaler endringer og tiltak overfor styret.

Compliance- og sikkerhetsutvalg: Formålet med utvalget er å påse at nye og endrede lover, forskrifter, rundskriv og bransjestandarder blir vurdert av organisasjonen. For sikkerhetsområdet skal utvalget holde seg orientert om trusselbildet som bransjen og banken er stilt ovenfor, og fremme forslag til løsninger for sikringstiltak der det er behov for det. Utvalget er sammensatt av representanter fra aktuelle fagområder.

Kredittkomite: kredittkomite er et rådgivende organ for beslutningstaker i større kredittsaker.

4.3 Elementer i risiko- og kapitalstyringen

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring er rammeverket basert på de elementer som reflekterer måten styret og ledelsen ønsker å styre konsernet på:

- Strategisk målbilde
- Bedriftskultur

- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl. avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

4.3.1 Strategisk målbilde

Risiko- og kapitalstyringen i BN Bank tar utgangspunkt i det definerte strategiske målbildet slik dette fremkommer gjennom strategiplanen.

4.3.2 Bedriftskultur

I prosessen for risikostyring er bedriftskulturen grunnmuren. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen med deres individuelle egenskaper som integritet, verdigrunnlag, etiske holdninger, lederstil og styringsprinsipper. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak. Banken har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen.

4.3.3 Risikokartlegging

Identifikasjon av risiko er framoverskuende og integrert i strategi- og budsjettprosessen. Prosessen skal dekke alle vesentlige risikoer konsernet utsettes for og gjennomføres minimum årlig.

4.3.4 Risikoanalyse

Det gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoenes egenskaper og årsaksmekanismer. Vesentlige risikoer kvantifiseres basert på anerkjente metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Mindre risikoer fastsettes basert på kvalitative vurderinger. Risikoanalysen sikrer at det foretas en kvalifisert og strukturert vurdering og dokumentasjon av etablerte kontroll- og styringstiltak.

4.3.5 Stresstester og scenarioanalyser

Hensikten med å foreta en stresstest er å se hvordan et nedgangsscenario påvirker bankens risikobilde og kapitaldekning. Det gjennomføres periodiske stresstester og scenarioanalyser for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen til konsernet. Analysene gjennomføres på de mest kritiske risikoområdene som bl.a. kreditt-, markeds- og likviditetsrisiko, og tar hensyn til en negativ makroøkonomisk utvikling over en periode på fem år. Banken bruker tre ulike tilnærminger til stresstesting som beskrevet under.

Top-down stresstest: Tar utgangspunkt i et makroøkonomisk scenario og tester bankens motstandskraft på aggregert nivå. Ulik informasjon om bankens sammensetning av utlånsportefølje benyttes i øvelsen.

Bottom-up: I en bottom-up stresstest stresses gjøres forutsetninger om effekten av scenarioet for hver enkelt utlånskunde før effektene aggregeres opp til samlet effekt for bankens balanse, resultat og kapitaldekning. Også denne typen stresstest tar utgangspunkt i et makroøkonomisk scenario.

Omvendt stresstest: Det er stor usikkerhet knyttet til prognoser og scenarier for framtidig utvikling i makroøkonomiske stresstester. Spesielt anslag for potensielle tap på utlån og obligasjoner har høy usikkerhet. For å belyse bankens motstandsdyktighet gjennomføres en omvendt stresstest der det beregnes hvor stort tap banken kan bli påført uten å komme i brudd med gjeldende krav til kapitaldekning. Resultatet av den omvendte stresstesten gir banken kunnskap om tåleevnen for tap før kapitaldekningen faller til og under et kritisk nivå.

4.3.6 Kapitalstyring

BN Bank skal ha en kapitalstyring som sikrer:

- en effektiv kapitalanskaffelse og -anvendelse i tråd med konsernets strategiske målbilde og vedtatte forretningsstrategi
- egenkapitalavkastning i tråd med vedtatt strategi
- attraktive vilkår og langsiktig god tilgang på innlån
- utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets til enhver tid definerte markedsområde
- at ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

På grunnlag av det strategiske målbildet utarbeides det årlig en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen inneholder framskrivning av konsernets finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse framskrivningene tar hensyn til forventet utvikling i perioden, samt en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag over minimum tre år. Med grunnlag i framskrivningene av det samlede kapitalbehovet gjør ledelsen og styret en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset BN Banks nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske målbilde.

BN Banks målsetting om kjerne- og total kapitaldekning skal sikre tilstrekkelig kapital til å:

- Oppfylle regulatoriske krav
- Ivareta vernet av konsernets kreditorer
- Oppnå ønsket risikoprofil
- Ha handlingsfrihet til å nå vekstmålene

4.3.7 Oppfølging, rapportering og overvåking

Alle ledere er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde og skal påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og administrerende direktør. Konsernets risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivå har tilgang på tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Den overordnede overvåking av risikoeksponering og risikoutvikling foretas av avdeling for risikostyring og følges opp gjennom periodiske rapporter til styret og administrasjonen.

4.3.8 Beredskapsplaner og gjenopprettingsplan

Bankenes kjernevirksomhet innebærer å ta risiko. Denne vil over tid kunne påføre bankene større uventede tap, til tross for gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon kan medføre alvorlig press på kapitaldekning, likviditet og drift. BN Bank har derfor beredskapsplaner for alle vesentlige områder.

I tillegg til ordinære beredskapsplaner er det etablert gjenopprettingsplan. Planen har som formål å stabilisere og gjenopprette foretakets finansielle stilling i en alvorlig stressituasjon. Styret skal påse at foretaket har tilgjengelig effektive og relevante tiltak som kan gjennomføres i en stressituasjon, uten at det medfører vesentlig negative konsekvenser for kunder, andre finansforetak eller økonomien for øvrig.

4.3.9 Compliance (Etterlevelse)

BN Bank har prosesser som sikrer etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. Dette skjer gjennom:

- et tydelig verdigrunnlag og en etisk standard som er klart kommunisert og forstått
- et compliance- og sikkerhetsutvalg som fanger opp, kommuniserer og implementerer endringer i lover og forskrifter

Banken har etablert et complianceprogram som inkluderer:

- Risikovurderinger
- Dokumenterte overvåknings- og kontrollaktiviteter
- Ledelsesrapportering, inkludert statusrapportering og hendelsesrapportering
- Rådgiving til ansatte og ledelse
- Opplæring
- Prosesser ved endringer i lover, interne retningslinjer eller tilsynsmyndigheters forventninger

Complianceprogrammet er basert på risikovurderinger og beskriver overvåknings- og kontrollaktiviteter. Den årlige complianceplanen, som er godkjent av styret, angir hvilke aktiviteter som planlegges utført i perioden.

5. Informasjon per risikogruppe

BN Bank eksponeres for en rekke ulike typer risikoer. Styring og måling av risiko gjennomføres i tråd med kravene/anbefalingene i CRD IV forskriften og Finanstilsynets metodikk for risikobasert tilsyn.

5.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at kunder/motparter ikke har evne eller vilje til å møte sine betalingsforpliktelser. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, utlån, kreditter, garantier, uoppgjorte handler, samt motpartsrisiko som oppstår gjennom derivater og valutakontrakter.

Kredittrisikoen i utlånsporteføljen er en funksjon av to hendelser:

- Manglende betalingsevne eller betalingsvilje hos kunder eller motparter
- Verdi av den underliggende sikkerheten ikke er tilstrekkelig til å dekke selskapets krav ved eventuelt mislighold og påfølgende realisasjon av pantet

Både mislighold og tap kan påvirkes av bærekraftsrisiko, og kredittap kan også oppstå som følge av operasjonelle feil.

5.1.1 Oppfølging av kredittrisiko/risikorapportering

Risikoeksponeringen innenfor kredittområdet følges opp gjennom overvåking av porteføljens risikoprofil og utviklingen av denne ved hjelp av bankens IRB-system.

Avdeling for Risikostyring og compliance følger opp risikoen i kredittporteføljen og rapporterer kvartalsvis til styret. I tillegg utarbeides månedlig risikorapport til bankens ledelse.

Forretningsdivisjonene har ansvaret for å følge opp risikoen innenfor egen divisjon.

5.1.2 Kredittrisikomodeller

BN Bank benytter, sammen med de øvrige bankene i SpareBank 1 Alliansen, felles modeller for beregning av kredittrisiko på porteføljnivå og i innvilgelsesprosessen for massemarkedet med pantesikkerhet i boligeiendom. Modellen ble i 2. kvartal 2015 godkjent som grunnlag for regulatorisk rapportering (IRB).

For bedriftsmarkedet benyttes en modell med simulering av fremtidig kontantstrøm for beregning av kredittrisiko for både porteføljnivå og i innvilgelsesprosessen. Modellen ble i 2. kvartal 2014 godkjent som grunnlag for regulatorisk rapportering (AIRB).

Misligholdssannsynlighet (PD):

Engasjementet blir klassifisert i PD-klasser ut fra sannsynligheten for at kunden misligholder forpliktelsene sine i løpet av en tolv månedersperiode. Nivået skal reflektere sannsynligheten for mislighold gjennom en konjunktursyklus. Modellens oppbygging er framstilt i Tabell 2. Det benyttes ni PD-klasser (A-I) for personmarked og 10 PD-klasser (1-10) for bedriftsmarked for å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet. I tillegg benyttes en og to klasser for hhv. BM og PM (11 og J/K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

Som misligholdte lån regnes lån hvor et vesentlig beløp ikke er betjent 90 dager etter terminforfall, engasjement med tapsavsetning, engasjement hvor det er åpnet konkurs- eller gjeldsforhandling, engasjement hvor det er iverksatt rettslig inkasso i tillegg til andre forhold som gjør at det anses som sannsynlig at kunden ikke vil komme til å møte sine finansielle forpliktelser overfor banken. PD-modellen valideres minimum årlig mot observert mislighold.

For massemarked reklassifiseres engasjementene hver måned og for bedriftsmarkedet reklassifiseres engasjementene minimum årlig.

Tabell 2: oppbygging av PD-modellen

Engasjements-kategori	Forklaringsvariabler	Metode	Historikk og kalibrering
Massemarked med pant i boligeiendom	- Ligningsinformasjon - Likviditet og gjeld - Betalingshistorikk / annen adferdsinform. - Alder	Scorekortmodell basert på regresjonsanalyse hvor historiske observasjoner benyttes til å predikere sannsynlighet for mislighold.	Datagrunnlag for estimering > 10 år (felles grunnlag for bankene i SpareBank1-alliansen) For kalibrering av nivå tas det utgangspunkt i siste 7 års interne historikk i tillegg til å inkludere antatt misligholdsrate i en kraftig lavkonjunktur.
Øvrig massemarked	- Ligningsinformasjon - Likviditet og gjeld - Betalingshistorikk / annen adferdsinform. - Alder	Scorekortmodell basert på regresjonsanalyse hvor historiske observasjoner benyttes til å predikere sannsynlighet for mislighold.	For øvrig massemarked anvendes standardmetode for fastsettelse av beregningsgrunnlag. Øvrig massemarked utgjør en uvesentlig andel av samlet portefølje.
Foretak	Næringseiendom og prosjektfinansiering	Simulering av fremtidig kontantstrøm med ulike forutsetninger om makro størrelser og engasjementsspesifikk informasjon	Makro størrelser er estimert basert på historiske sammenhenger og ekspertkunnskap. Kalibrering baseres på siste 7 års interne historikk i tillegg til å inkludere misligholdsrate fra en kraftig lavkonjunktur.
	Institusjoner og stater	Som over og dummyscore	
	Borettslag og sameier		
	Foreninger, lag og organisasjoner		

Tapsgrad ved mislighold (LGD):

Engasjement blir klassifisert i LGD-klasser ut fra estimert tapsgrad. Tapsgrad er basert på forventet realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier, tilfriskningsgrad på usikret del av lånene samt direkte kostnader ved inndrivelse. Regulatorisk skal nivået på LGD reflektere tapsgraden i et nedgangsscenario. LGD-modellen og dens komponenter valideres årlig mot observerte verdier fra gjennomførte realisasjoner. Oppbyggingen av modellene er illustrert i Tabell 3.

For massemarked reklassifiseres engasjementene hver måned og for bedriftsmarkedet reklassifiseres engasjementene minimum årlig.

Tabell 3: Oppbygging av LGD-modellene

Engasjements-kategori	Forklaringsvariabler	Metode	Historikk og kalibrering
Massemarked med pant i boligeiendom	Sikkerheter	Banken benytter en strukturell/definisjonsmodell som estimerer LGD basert på delmodeller. Sikkerheter er den dominerende forklaringsvariabelen	Datagrunnlag for estimering > 10 år (felles grunnlag for bankene i SpareBank1-alliansen). LGD kalibreres gjennom parameterverdier i modellen. Det er regulatorisk minimumsnivå på 20 prosent for LGD for samlet boliglånsportefølje.
Øvrig massemarked	Sikkerheter	Banken benytter en strukturell/definisjonsmodell som estimerer LGD basert på delmodeller.	For øvrig massemarked anvendes standardmetode for fastsettelse av beregningsgrunnlag. Øvrig massemarked utgjør en uvesentlig andel av samlet portefølje.
Foretak	Næringseiendom og prosjektfinansiering	Simulering av fremtidig kontantstrøm med ulike forutsetninger knyttet til makrostørrelser og engasjementsspesifikk informasjon. LGD fastsettes basert på nåverdien av den fremtidige kontantstrømmen som sikkerhetene genererer.	Kalibrering basert på intern historikk samt tilnærminger basert på makrostørrelser for vurdering av nedgangsverdier. Det er et regulatorisk minimumsnivå for LGD for samlet foretaksportefølje på 25 prosent.
	- Institusjoner og stater	Som over og dummyscore	
	- Borettslag og sameier		
	Foreninger, lag og organisasjoner		

Finanstilsynet fattet i februar 2023 et pålegg om at banken må utvikle nye modeller for misligholdssannsynlighet (PD) og tapsgrad (LGD) for utlån til foretak, eller tilpasse gjeldende modeller til bankens nåværende portefølje. Inntil nye eller endrede modeller er godkjent av Finanstilsynet, må banken anvende ekstra sikkerhetsmarginer i PD- og LGD-estimatene på henholdsvis 0,15 prosentenheter (PD) og 1,5 prosentenheter (LGD). Banken er i prosess med videreutvikling av modellverket, og planlegger søknad om endringer til Finanstilsynet innen utgangen av 1. kvartal 2024.

Eksponering ved mislighold (EAD) er en beregnet størrelse på eksponeringen ved et fremtidig tidspunkt for mislighold. For trekkrettigheter benyttes en konverteringsfaktor (KF) for å anslå hvor mye av nåværende ubenyttet ramme som vil være trukket opp ved et fremtidig tidspunkt for mislighold. For garantier benyttes KF til å estimere hvor mye av avgitte garantier som vil bli gjort gjeldende.

BN Bank benytter KF lik 1 for alle engasjement som behandles etter IRB-metode. For engasjement som behandles etter standardmetode (STD) benyttes KF fra CRD IV-forskriften/CRR.

Forventet tap (EL): Forventet tap på de ulike porteføljene utledes fra PD, LGD og EAD. Forventet tap på utlån uttrykker en forventning om størrelsen på årlige gjennomsnittlige tap. Ettersom PD representerer nivået gjennom en konjunktursyklus og LGD er et nedgangsestimat er EL en hybrid av disse. I en normalkonjunktur vil tapene i gjennomsnitt derfor være lavere enn estimert EL.

Risikoklasse: Basert på engasjementets PD-klasse og LGD-klasse klassifiseres alle engasjement i en risikoklasse.

Risikopris: BN Bank har etablert prismodeller basert på risikoklassifisering. Dette innebærer at engasjementer med høy risiko prises høyere enn engasjementer med lav risiko. For bedriftsmarkedsgengasjement benyttes individuell prising, mens engasjement i personmarkedet prises basert på risikogruppe.

Tabellen nedenfor viser hvilke modeller som benyttes som grunnlag for beregning av regulatorisk kapital.

Tabell 4: Modeller benyttet til regulatorisk rapportering

Engasjements-kategori	Kundeselement	PD-modell	EAD-modell	LGD-modell	Modell for beregning av regulatorisk kapital
Massemarked med pant i boligeiendom	Personkunder og personlig næringsdrivende registrert med personnummer	PM – Bolig	EAD PM	LGD - PM	IRB
Øvrig massemarked	Personkunder og personlig næringsdrivende registrert med personnummer	PM - Øvrig	EAD PM	LGD - PM	STD
Foretak	Næringseiendom og prosjektfinansiering	BM - kontantstrøm	EAD BM	BM - kontantstrøm	IRB
	Øvrig	BM - kontantstrøm og dummyscore		BM - kontantstrøm og dummyscore	STD

5.1.3 Risikoeksponering

Kredittrisiko knyttet til bankens utlånsvirksomhet utgjør bankens største risikoområde. Banken eksponerer seg for kredittrisiko gjennom utlån til privat- og bedriftskunder, samt gjennom aktiviteter i bankens finansavdeling.

Fordi sikkerhetene til bankens portefølje er konsentrert i eiendomsmarkedet er kredittrisikoen i BN Bank sårbar for finansuro og konjunkturuomslag som fører til verdinedgang i eiendomsmarkedet.

Motpartsrisikoeksponeringen oppstår som følge av investeringer i bankens likviditetsreserve ved likviditetsstyring.

Bankens utlånsportefølje er i hovedsak rettet mot eiendom både i bedrifts- og personmarkedet, med omtrent halvparten av eksponeringen mot hver av markedene. Oversikt over bankens samlede eksponering fordelt på personmarked og bedriftsmarked er oppsummert i tabellen under.

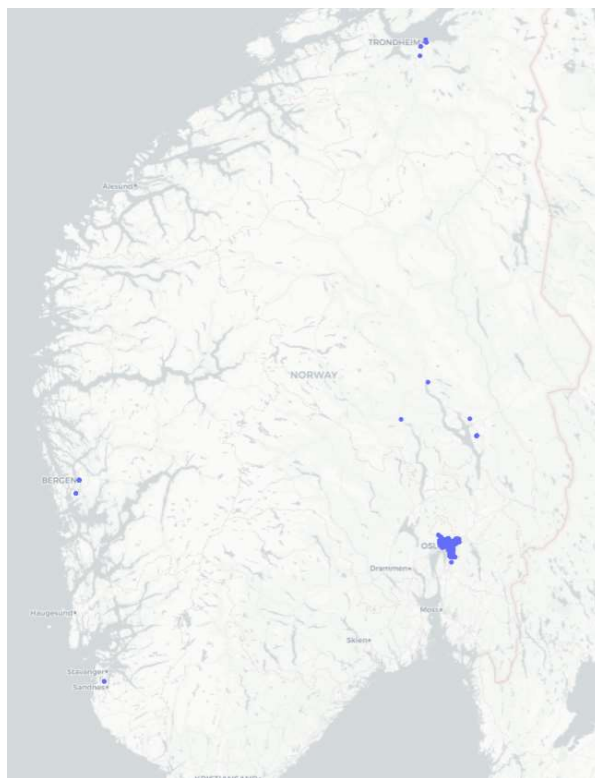
Tabell 5: Eksponering og risiko i porteføljen per 31. desember 2023 (vektede størrelser) per forretningsområde

	EAD, mNOK	Andel	Andel av samlet	PD, friske	LGD, alle	Risikovekt, alle
BM, eiendom	16 880	87 %	42 %	4,06 %	25,28 %	52,45 %
BM, byggelån/prosjekt	2 520	13 %	6 %	4,78 %	32,96 %	72,21 %
Samlet BM	19 400	100 %	49 %	4,15 %	26,28 %	55,01 %
PM, boliglån	20 319	100 %	51 %	2,03 %	20,45 %	29,88 %
Samlet portefølje	39 719		100 %			

5.1.3.1 Bedriftsmarked

Samlet EAD i BN Bank for bedriftsmarked er per desember 2023 19,4 milliarder kroner. Porteføljen består av 87 prosent med pant i næringseiendom og 13 prosent av byggelån og annen prosjekterelatert virksomhet innenfor eiendom. Byggelån/prosjekt er i stor grad knyttet til boligutbygging, enten for videresalg eller utleie.

Porteføljen er hovedsakelig eksponert på det sentrale Østlandet, og kjerneområdet er mellom Drammen, Oslo og Moss. Eksponeringen er illustrert i kartet under.

Figur 7: Kart over beliggenheten til eiendomspantene i porteføljen

Klimarisiko påvirker kredittrisikoen i bankens portefølje gjennom risiko for fall i markedsverdi, enten som følge av overgangsrisiko, fysisk risiko eller begge deler.

Nye reguleringer og restriksjoner vil påvirke produktiviteten i økonomien og preferansene i markedet. Dette vil videre føre til konsekvenser for mange innenlandske industrier og kreve store omstillingskostnader. Spesielt gjelder dette olje- og gassektoren. Dette kan igjen påvirke etterspørselen etter kontorer og utleieleiligheter. Reguleringer og forbrukerpreferanser ventes også å vri etterspørselen mot energieffektive og miljøvennlige bygg. Bygg som ikke tilfredsstiller disse kravene, vil falle i verdi, og endringer vil kreve omstillingskostnader. For nybygg vurderes det å være liten risiko for banken ettersom de løpende godkjennes etter gjeldende reguleringer, men økte krav til utforming og kvaliteter vil kunne endre markedet og lønnsomheten i boligutvikling. I bankens portefølje av finansiering for utleie er det ventet omstillingskostnader til sertifisering av bygg, og det ventes vridning av markedets preferanse både av type bygg og kvaliteter i byggene. Bankens ambisjon er å unngå klimarelaterte tap på utlån samt lavere avkastning fra investeringer på grunn av klimarelaterte forhold.

5.1.3.2 Personmarked

Bankens eksponering er godt sikret med boligobjekter i velfungerende markeder. Bankens policy er belåningsgrad på maks 85 prosent. For store engasjement er maks belåningsgrad lavere (fallende belåningsgrad for større lån). Gjennomsnitt LTV i porteføljen er 54 prosent. Norske husholdninger har høy gjeld som gjør husholdningene sårbare for inntektsbortfall, økte renter og boligprisfall. I møte med slike forstyrrelser har mange husholdninger mulighet til å utsette avdrag, tære på finansielle buffere eller stramme inn på konsumet. Det økende rentenivået og kostnadsnivået generelt som vi har sett, både i 2022 og 2023, har ført til noe økning i mislighold, men nivået er fortsatt på et lavt nivå historisk. I tillegg til pantsikrede engasjement har banken en restportefølje av usikrede kreditter på 31 millioner kroner.

For tap og nedskrivninger knyttet til bankens utlånsportefølje vises til noteopplysninger i årsregnskapet.

5.1.4 Validering av risikomodellene

Minimum årlig gjennomføres det validering av IRB-systemet og kredittrisikomodellene. Formålet med valideringen er å sikre at

- IRB-parameterne er basert på relevante data av tilstrekkelig kvalitet
- IRB-systemet er tilpasset porteføljene det anvendes på
- Forutsetningene som IRB-systemet bygger på er rimelige
- IRB-systemet måler det som det er ment å skulle måle
- Svakheter og begrensninger i modellene eller modellbruken blir kartlagt, vurdert og fulgt opp der dette er mulig
- IRB-systemet er godt integrert i organisasjonen, og at det utgjør en sentral del av bankens risikostyring og beslutningstaking

Valideringen deles inn i to hovedområder, kvantitativ og kvalitativ validering. Den kvantitative valideringen består av kvantitative tester og analyser knyttet til modellenes egenskaper,

rangeringsevne, stabilitet i estimatene og nivå. I den kvantitative valideringen analyseres følgende:

- **Modellenes diskriminerende egenskaper (rangering).** Analysen skal vise i hvor stor grad modellen klarer å rangere kundene.
- **Stabiliteten i estimatene (migreringsanalyse).** Analysene skal vise om estimatene er stabile over tid.
- **Modellenes treffsikkerhet på nivå.** Analysen skal vise om modellene treffer på langsiktig nivå over tid når det tas hensyn til nødvendige buffere for usikkerhet.
- **Behov for kalibrering av modellen.** Det foretas en vurdering av om modellen og metode for beregning av sikkerhetsmargin bør justeres.
- **Datakvalitet.** Det foretas en vurdering av om dataene valideringen bygger på er av tilfredsstillende kvalitet.

Den kvalitative valideringen inneholder analyser og vurderinger som ikke lar seg gjennomføre ved bruk av statistiske tester. Dette kan være som supplement til den kvantitative valideringen, eller som egne kvalitative analyser. Følgende vurderinger er eksempler på vurderinger som inngår i den kvalitative valideringen:

- **Anvendelse av IRB-systemet.** Analyser av bruken av kredittmodellene og hvordan IRB-systemet er integrert i organisasjonen.
- **Supplerende vurderinger til statistiske tester.** Der det er begrenset datagrunnlag for statistiske tester, eller resultater som krever nærmere undersøkelser kan kvantitativ validering suppleres med kvalitative vurderinger.
- **Modellenes egnethet og egenskaper.** Vurderinger knyttet til modellenes egnethet for bankens portefølje.
- **Vurdering av etterlevelse.** Kvalitativ validering skal sikre at banken etterlever gjeldende regelverk for IRB-modeller.

Bruk av kvalitative målemetoder sikrer en fullstendig validering av alle prosesser, kontrollmekanismer og rutiner i IRB-systemet, samt at den bidrar med verdifulle innspill i forhold til videreutvikling av dagens modeller.

Valideringen gjennomføres av valideringsansvarlig som er knyttet til avdeling for risikostyring og compliance. BN Bank har en egen valideringskomite bestående av bankens ledelse, kredittsjef BM og kredittsjef PM som går gjennom valideringsresultatene og innstiller eventuelle justeringer til styret som har endelig beslutningsfullmakt.

Internrevisjonen gjennomfører revisjoner av IRB-systemet minimum årlig.

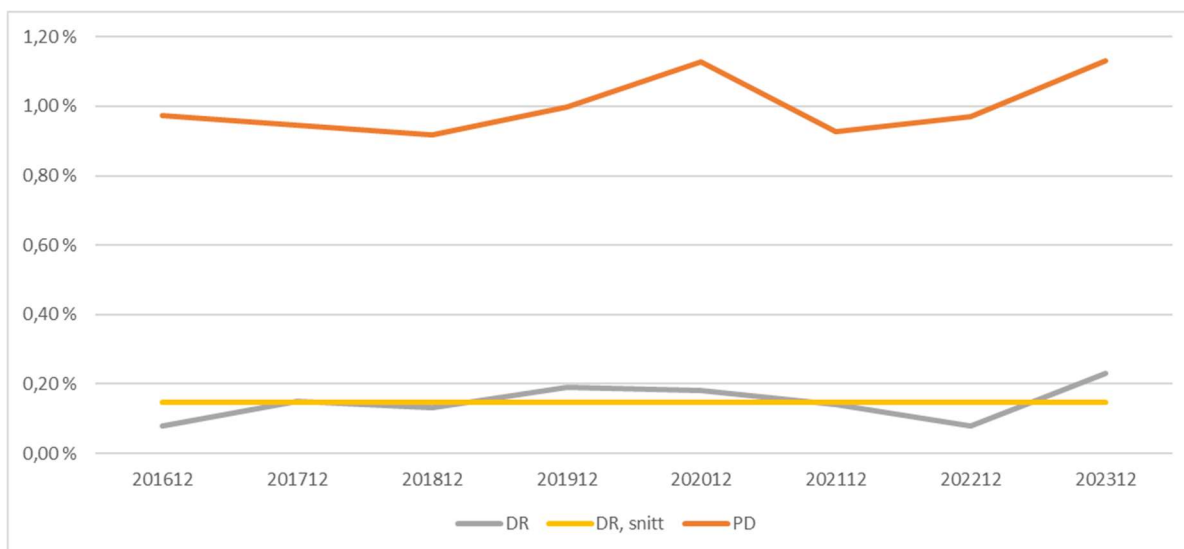
5.1.4.1 Sammenligning av risikoparametere med faktisk utfall

I dette avsnittet presenteres et utdrag av valideringsresultatene for bankens IRB-portefølje. Mer detaljert informasjon vil bli presentert i faktabok som er publisert på bankens hjemmeside.

PD-modeller: Estimert misligholdssannsynlighet (PD) skal forutsi langsiktig utfall gjennom en full tapssyklus. Dette betyr at misligholdsestimatene skal være relativt stabile over tid, også gjennom en konjunktursyklus.

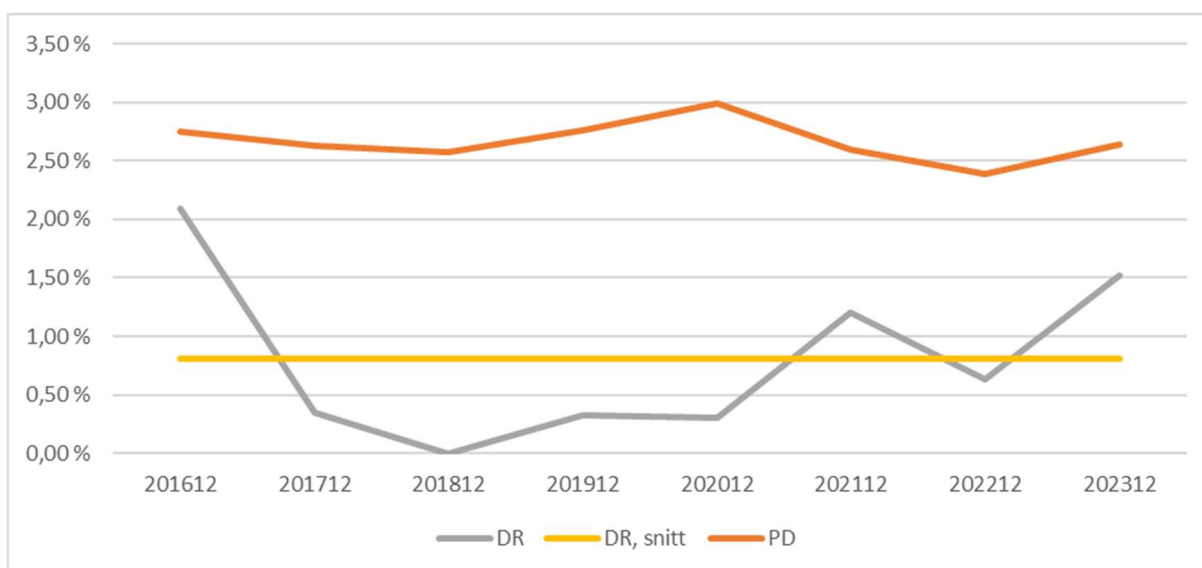
Figur 8 viser gjennomsnittlig estimert misligholdssannsynlighet (PD) og observert mislighold (DR) for PM.

Figur 8: Utvikling i uvektet PD og DR for PM 2016-2023

Det har over tid vært en solid buffer mellom misligholdsestimatene og faktisk mislighold også for bedriftsmarkedsporteføljen, se Figur 9.

Figur 9: Utvikling i uvektet PD og DR for bedriftsmarkedet 2016-2023

5.1.5 Sikkerheter

BN Bank tar hensyn til hovedtyper av sikkerheter som vist i Tabell 6.

Tabell 6: Hovedtyper av sikkerheter

Sikkerhetstype	PM	BM
Fast eiendom	X	X
Eiendom på festet grunn	X	X
Andel i borettslag	X	X
Boligaksjer med tilknyttet leierett	X	X
Kausjoner	X	X
Bankinnskudd		X
Kundefordringer		X
Aksjer		X
Driftstilbehør		X

Det er i hovedsak pant i fast eiendom som benyttes som hovedsikkerhet, men de andre sikkerhetstypene kan brukes som tilleggssikkerhet. Hos en foretakskunde kan banken eksempelvis ha sikkerhet i aksjer i eiendomsselskapet i kombinasjon med sikkerhet i fast eiendom.

For personmarkedsporteføljen fastsettes markedsverdien på fast eiendom etter en av to følgende kriterier

1. omsetningsverdi ved kjøp i det åpne markedet
2. takst og verdivurdering fra eiendomsmegler

I tillegg skal verdien beregnes og dokumenteres ved bruk av Eiendomsverdi, som er et informasjons- og analyseverktøy som gir tilgang til estimert markedsverdi for eiendommer i Norge.

For bedriftsmarkedsporteføljen fastsettes markedsverdien av næringseiendom ved hjelp av ulike metoder og kilder:

Metoder:

- Forretningsverdimetoden
- Nåverdimetoden
- Substansverdimetoden
- Andre metoder for prosjekt/tomte- og byggelånsfinansiering

Kilder:

- Kjøpesum
- Eksterne verdivurderinger, takster
- Markedsrapporter for eiendoms/næringseiendomsmarkedet

En nylig fastsatt kjøpesum (ekskl. omkostninger) er normalt det beste grunnlaget for verdivurdering, forutsatt at eiendommen er omsatt i et likvid eiendomsmarked mellom uavhengige parter.

Uavhengig av ovennevnte kilder skal BN Bank ha en uavhengig og selvstendig oppfatning og vurdering av eiendomsverdiene knyttet til bankens finansiering. Banken har retningslinjer som sikrer korrekt etablering av sikkerheter samt jevnlig oppdatering av sikkerhetsverdiene hvor det kreves at sikkerhetsverdien dokumenteres.

Gjennomsnitt observert LGD for misligholdte engasjement de siste 8 år er ca. 4 prosent. Estimert LGD er kalibrert til et nivå som skal tilsvare en alvorlig økonomisk lavkonjunktur. I tillegg er det et regulatorisk minimumsnivå for LGD på 20 prosent.

For bedriftsmarkedet er observert LGD for misligholdte engasjement de siste 8 år ca. 8 prosent. Banken har krav til at samlet bedriftsmarkedsportefølje skal ha et minimum gjennomsnitt LGD på 25 prosent. I tillegg har banken et midlertidig pålegg om 1,5 prosentpoeng i sikkerhetsmargin i tillegg til gulvet på 25 prosent.

5.2 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for at resultatendringer som følge av endringer i markedspriser, og deles inn i aksjerisiko, eiendomsrisiko, renterisiko, spreadrisiko og valutarisiko. Det sentrale virkemiddelet for å styre bankens markedsrisiko er fastsettelse av rammer for de ulike typene av markedsrisiko. Rammene for markedsrisiko er fastsatt i bankens finansstrategi, og følges opp i den månedlige risikorapporteringen.

5.2.1 Styring og kontroll

Strategi for markedsrisiko er en del av bankens overordnede finansstrategier. Strategien definerer tallfestede rammer for både rente- og valutaeksponering og verdipapirer.

Markedsrisikoen styres, måles og overvåkes løpende med bakgrunn i rammer vedtatt av styret. Valutaeksponeringen overvåkes daglig av Finansavdelingen som fortløpende gjennomfører tiltak for å utligne valutarisikoen, og renterisikoen følges opp på tilsvarende måte ukentlig. Valutaeksponeringen, spreadrisikoen og renterisikoen kontrolleres månedlig av avdeling for risikostyring og compliance for å sikre en uavhengig kontroll opp mot rammer og måltall.

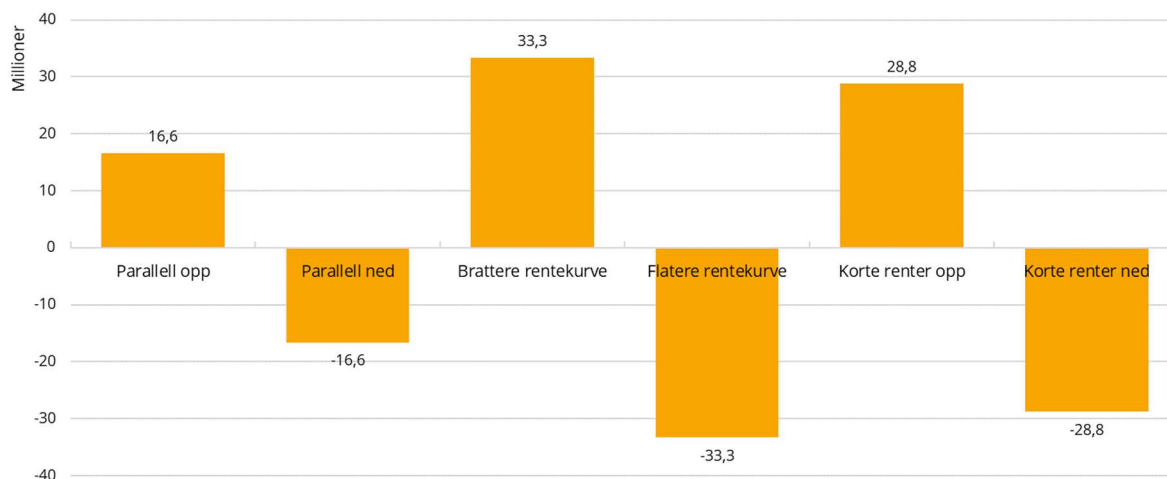
5.2.2 Renterisiko

Renterisiko er bankens eksponering for at en endring i rentenivået skal føre til en endring i bankens resultat. Renterisiko oppstår som følge av at eiendels- og gjeldsposter har ulike gjenstående rentebindingstid. Formålet med styring av renterisiko er å sikre at konsernet til enhver tid har en kjent renterisikoeksponering og at denne er i samsvar med bankens lave risikoprofil og gjeldende rammer.

Renterisiko i bankporteføljen skal vurderes på bakgrunn av et parallelt skift i rentekurven på to prosentpoeng, jf. EBAs retningslinjer. Beregningen ser på effekten på egenkapitalen (EVE). I tillegg skal det vurderes hvordan vridninger i rentekurven påvirker bankens tapspotensial. Bankens målinger baserer seg på 6 scenarioer som beskrevet i Finanstilsynets Vedlegg 3 til rundskriv 3/2022. I tillegg vurderes hvordan endringer i rentenivå kan påvirke resultatet (NII), også ved et

parallelt skift i rentekurven på to prosentpoeng. Bankens strategiske mål tilsier en lav renterisikoprofil. Renterisiko målt ved EVE rapporteres månedlig, og avdeling for risikostyring overvåker risikoen også gjennom måneden. Figuren under viser det største utslaget i de ulike scenarioene gjennom 2023. Alle utslagene er innenfor bankens fastsatte ramme for renterisiko.

Figur 10: Renterisiko, målt etter EVE-metode

Gjennomsnittlig løpetid på reprising for alle innskudd uten forfall var i underkant av 5 uker. Lengste rentejusteringstid for innskudd var 8 uker i 2023.

5.2.3 Valutarisiko

Valutarisiko måles ut fra samlet brutto- og nettoposisjon i valuta og nettoposisjon i ulike valutasorter. Det er etablert rammer for brutto og netto posisjonering i valuta, samt ramme for plassering i enkeltvaluta, se Tabell 7. Rammen for total valutaposisjon er satt til 8 millioner. Tabell 8 viser netto valutaposisjon per utgangen av hhv. 2023 og 2022.

Tabell 7: Rammer valutarisiko

Valuta	Ramme (mill. NOK)
EUR, USD, SEK, CHF, JPY	6
DKK, GBP	4
THB, PLN	1
Total posisjonsramme alle valuta	8

Tabell 8: Netto valutaposisjon, absoluttverdi

Valuta	2023 (mill. NOK)	2022 (mill. NOK)
USD	0,30	0,11
EUR	0,50	1,41
SEK	0,03	0,07
DKK	0,87	0,20
CHF	0,04	0,08
GBP	0,02	0,07
Øvrige	0,07	0,04
Samlet	0,85	0,95

5.2.4 Spreadrisiko

Spreadrisiko defineres som risikoen for endringer i markedsverdi for bankens portefølje av obligasjoner og sertifikater, som følge av generelle endringer i spread i markedet.

Eksponeringen for spreadrisiko utgjør, gjennom bankens likviditetsportefølje, det største tapspotensialet innen komponentene for markedsrisiko. Porteføljen består primært av meget likvide aktiva som stats- og kommuneobligasjoner samt obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) med offisiell god rating. Disse papirene er mindre utsatt for kurssvingninger som følge av endringer i markedet, og vil begrense tapspotensialet.

Likviditetsporteføljen i BN Bank kan defineres som en bankportefølje, det innebærer at banken ikke har eiendeler for videresalg eller kortsiktige investeringer med formål å utnytte pris- eller rentevariasjoner.

Per 31.12.2023 er over 80 prosent av papirene i ratingklassen svært lav, og 18 prosent er ikke ratede papirer. Av disse er 17 prosent norske kommunepapirer.

5.2.5 Overvåking og rapportering

Avdeling for risikostyring gjennomfører uavhengig rapportering av de ulike elementene innenfor markedsrisiko til styret i kvartalsvis risikorapportering. Bankens ledelse får månedlige risikorapporter.

5.3 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres som risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Hovedmålsettingen for bankens operasjonelle aktivitet er å ha gode og effektive prosesser som bidrar til at de forretningsmessige målene nås. I dette ligger at virksomheten drives med den kvalitet som forventes og følger av lover, retningslinjer, tilsyn, regulatoriske krav, marked, eiere og forbrukerhensyn.

Beregning av minstekrav for ansvarlig kapital for operasjonell risiko er basert på basismetoden.

5.3.1 Styring og kontroll

BN Bank har en klar strategi om å være kostnadseffektiv, ha lav risiko samt å være enkel og forutsigbar. Som en konsekvens er det et mål for BN Bank å ha en så effektiv styring av operasjonell risiko at ingen enkelthendelser forårsaket av operasjonell risiko skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad.

Risikokultur vurderes å være en viktig faktor for den operasjonelle risikoen i banken. En god risikokultur på alle nivå vurderes å være grunnmuren for rammeverket i banken. Gjennom det strukturerte arbeidet med verdier og holdninger tilstrebes organisatorisk læring og videreutvikling av en god risikokultur i banken. Banken tilstreber en økt åpenhet for feil hvor alle ansatte forstår viktigheten av at avvik blir registrert for læring, for å utnytte den kollektive kunnskapen til forbedringer og nyskaping.

5.3.2 Godtgjørelsesordninger

BN Banks godtgjørelsesordning er tilpasset de regler som er angitt i finansforetaksloven kap. 15 og Finanstilsynets rundskriv 2/2020 om godtgjørelsesordninger i finansforetak. Formålet med forskriften er å fremme og gi insentiver til god styring og kontroll med foretakets risiko, motvirke for høy risikotaking, og bidra til å unngå interessekonflikter. Det utarbeides årlig en rapport for

bankens praktisering av godtgjørelsesordningen, herunder prosessen for å kartlegge identifiserte ansatte. Denne gjennomgås av bankens internrevisor, EY.

Banken har i all hovedsak bare fast godtgjørelse. Variabel godtgjørelse skal kun utbetales dersom det er forsvarlig ut fra foretakets samlede økonomiske stilling, og berettiget ut fra foretakets, den aktuelle forretningsenhetens og den ansattes resultater. Individuelle engangstillegg for 2023 utgjorde 1,39 prosent. Vurderinger for fastsettelse av variabel godtgjørelse baseres på en kombinasjon av den ansattes finansielle og ikke-finansielle prestasjoner og resultater (herunder holdning, leveranse og adferd), forretningsenhetens resultat og bankens resultat. Individuelle engangstillegg utbetalt i 2023 ble gitt i form av kontant betaling.

For nærmere informasjon om bankens godtgjørelse til ledende ansatte og andre identifiserte ansatte vises til note 35 i årsrapport for 2023.

5.3.3 Database for registrering av uønskede hendelser

BN Bank har etablert en egen database for registrering og oppfølging av uønskede hendelser. I databasen for operasjonell risiko registreres uønskede hendelser og nesten-hendelser som kan og/eller vil medføre økonomisk tap, tap av omdømme eller andre uønskede effekter. Databasen har vært i bruk siden høsten 2010.

5.3.4 Årlig lederbekreftelse

Alle ledere av forretnings- og støttefunksjoner har ansvar for den daglige risikostyringen, samt for å sikre at det foreligger en god internkontroll innenfor sitt ansvarsområde. Alle ledere skal rapportere status og utvikling i årlig lederbekreftelse. Lederbekreftelsene skal gi administrerende direktør og styret informasjon om risikostyringen er forsvarlig ivarettatt, herunder at rutiner, retningslinjer og lover/regler følges. Lederbekreftelsen er en viktig del av bankens systematiske arbeid med kvalitet. Arbeidet med lederbekreftelsen koordineres av avdeling for risikostyring.

5.4 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for å ikke oppfylle forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Bankens avkastning og nivået på bankens kapitaldekning vil være en sentral forutsetning for å til enhver tid kunne tiltrekke seg nødvendig finansiering.

5.4.1 Styring og kontroll

Styring av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i likviditetsstrategi, som bl.a. definerer rammer for likviditetsrisiko, beredskapsplaner, måling og overvåking og rapportering.

Banken skal kunne overleve i minimum 12 måneder uten tilgang på ekstern finansiering fra kapitalmarkedet og med en betydelig reduksjon av innskudd. Banken skal i en slik situasjon kunne finansieres ved bl.a. salg av likvide aktiva, bruk av trekkrettigheter og ytterligere overføring av utlån til Sparebank1 alliansens OMF-foretak

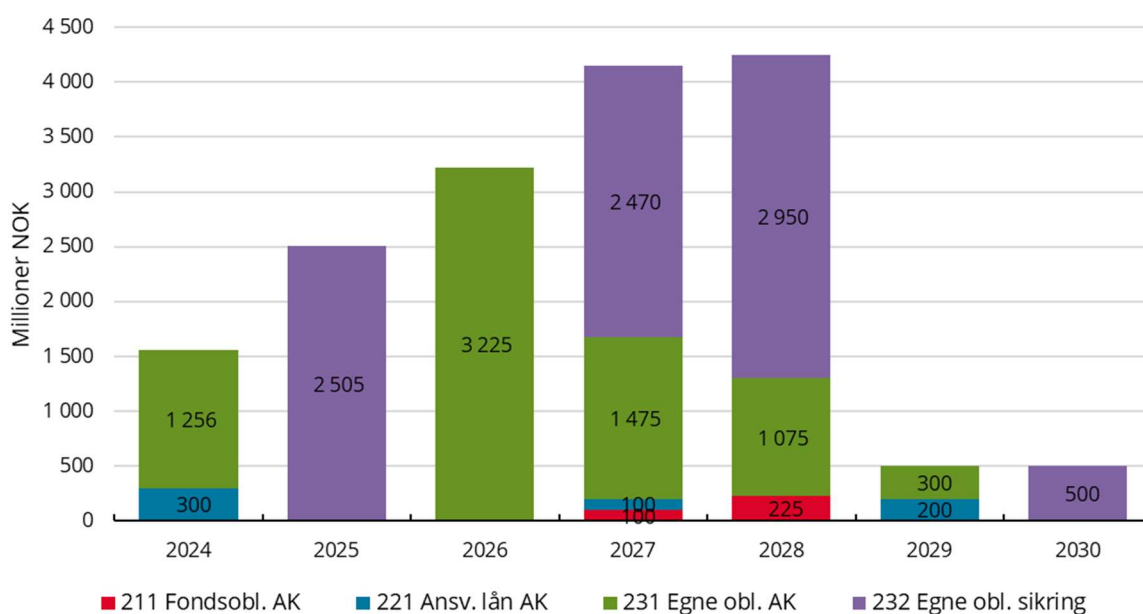
Likviditetsrisiko blir styrt og målt ved hjelp av flere målemetoder, blant annet rammer for refinansieringsbehov innenfor ulike løpetider, krav til maks forfall på obligasjonsgjeld, krav til

løpetid på obligasjonsgjeld, krav til LCR og NSFR samt krav til reserve av boliglån som kvalifiserer til OMF.

Strategi for likviditetsrisiko vedtas av styret og revideres årlig. I tilknytning til denne strategien er det etablert egen beredskapsplan for håndtering av urolige likviditetssituasjoner. Beredskapsplan likviditet regulerer organisering og prosedyrer ved en krisesituasjon.

Finansavdelingen har ansvaret for den daglige løpende likviditetsstyringen herunder utarbeidelse av likviditetsprognoser, mens løpende overvåking og rapportering til styret og ledelsen gjennomføres av avdeling for risikostyring og compliance.

Likviditetsreserven i BN Bank vurderes som god. Maksimalt årlig forfall på bankens innlån er på 4,25 mrd NOK i 2028, og gjennomsnitt løpetid er 3,2 år. Innlånsstrukturen er illustrert i figuren nedenfor.

Figur 11: Innlån per 31.12.2023

5.5 Eierrisiko

Eierrisiko er risikoen for å bli påført et negativt resultat fra eierposter i strategisk eide selskaper, eller at banken må bidra med ny egenkapital eller likviditet i strategisk eide selskaper, enten dette skyldes kraftig vekst eller for å sikre videre drift som følge av underskudd.

Eierrisiko vurderes i tilknytning til selskaper hvor BN Bank har vesentlig eierandel og/eller vesentlig innflytelse.

Følgende selskap inngår i beregningen av eierrisiko:

- SpareBank1 Næringskreditt AS
- SpareBank1 Boligkreditt AS

- SpareBank1 Kreditt AS
- SpareBank1 Betaling AS

Eierandeler i finansiell sektor er forholdsmessig konsolidert i beregningen av krav til ansvarlig kapital.

5.5.1 Styring og kontroll

BN Bank utøver sin eierstyring gjennom de formelle styringsorganer som er etablert i ovennevnte selskaper. Vesentlige saker diskuteres i BN Banks styre og ledelse før bankens syn fastsettes. For øvrig orienteres styret og ledelse løpende om vesentlige saksforhold i de ulike organer.

SpareBank1 Boligkreditt AS og SpareBank1 Næringskreditt eies av banker i SpareBank1-alliansen og BN Bank. Eierandelene bestemmes av mengden overførte engasjement. BN Banks CFO er styremedlem i begge selskap.

Styring og kontroll av bankens eksponering i SpareBank1 Kreditt blir ivaretatt gjennom regelmessig rapportering.

5.6 Strategisk risiko

Strategisk risiko er risiko for uventede tap eller sviktende inntjening på grunn av feilslåtte strategiske satsninger, herunder vekstambisjoner, inntreden i nye markeder og/eller oppkjøp. Risiko for tap knyttet til manglende tilpasning til forretningsmessige rammebetingelser inkluderes også i strategisk risiko.

5.6.1 Styring og kontroll

Banken gjennomfører årlig en revisjon av strategien. Dette innebærer en gjennomgang og risikoanalyse knyttet til endringer i rammebetingelser, herunder konkurransesituasjonen, krav fra offentlige myndigheter, endring i kundeadferd og krav til kompetanse og organisering. Analysen sees opp mot bankens muligheter til å nå strategiske mål.

Bankens ledelse følger månedlig opp resultat- og balanse mål knyttet opp mot strategien, og dette blir også presentert for bankens styre. De strategiske måltallene/rammene er fastsatt av bankens styre og revideres minimum årlig. Det jobbes også tett med bankens mellomledere for å tydelig forankre den vedtatte strategien. Dette er med på å styrke eierskapet og viljen/evnen til å jobbe mot de strategiske målene.

Ved endring i prosesser og innføring av nye produkter er det stor involvering av bankens ressurspersoner gjennom Compliance- og sikkerhetsutvalget som sikrer bredde i vurderingene som gjøres. Det er etablert et rammeverk som skal sikre at beslutningstaker blir forelagt risiko- og kontrollanalyser, og gjennomførte vurderinger av hvilke konsekvenser av vurderinger som er foretatt. Det er også retningslinjer for hva som kan besluttet av det enkelte forretningsområdet, hva som kan besluttet av bankens ledelse og hva som må til behandling i styret.

BN Bank er på enkelte områder en konkurrent til eierbankene, men det er også et godt faglig samarbeid på tvers av bankene, også knyttet til regulatoriske rammebetingelser. I tillegg deltar vi

løpende på aktuelle faglige seminarer. Dette bidrar til styrket faglig kompetanse og mindre risiko for feilvurderinger knyttet til regulatoriske rammebetingelser.

5.7 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger som følge av endringer i eksterne forhold som markedssituasjonen, kundeadferd eller myndighetenes reguleringer. Banken er avhengig av marginer, både innskudds- og utlånssiden og balansen mellom disse er viktig for stabilt inntektsgrunnlag.

5.7.1 Styring og kontroll

Banken arbeider stadig med å utvikle et godt diversifisert inntektsgrunnlag, slik at en eventuell svikt innenfor enkelte produktgrupper eller kundesegmenter ikke skal få vesentlige konsekvenser over tid. God strategisk planlegging er det viktigste verktøyet for å redusere eksponeringen mot forretningsrisiko. Det innebærer at BN Bank foretar tilpasninger i forretningsmodellen for å kompensere for eventuelt inntektsbortfall, enten gjennom å finne andre inntektsområder, eller gjennom å tilpasse kostnader til den nye forretningsmodellen. Volatiliteten i resultatet følges løpende opp gjennom måling av aktivitetsnivå og analyser av økonomiske resultater på divisjonsnivå for å identifisere avvik fra plan. Styringen av denne risikoen vurderes å være tilfredsstillende, også i et framoverskuende perspektiv.

Banken følger opp den forretningsmessige risikoen gjennom den løpende økonomiske rapporteringen. Rapporteringen skal bidra til at inntektssvikt eller kostnadsøkninger ikke får vesentlige konsekvenser for konsernets resultat, noe som stiller krav til både rapporteringshyppighet og omfang. For å bedre rapporteringskvaliteten har banken tatt i bruk fullkostfordelt internregnskap. Et helhetlig rapporterings- og oppfølgingssystem hvor alle konsernets virksomhetsområder omfattes.

5.8 Bærekraftsrisiko (ESG)

BN Bank uttrykker ved sin visjon «BN Bank ASA – sammen for ei bedre framtid» en ambisjon om at banken skal bidra i arbeidet med de utfordringer innen bærekraft som samfunnet står ovenfor. Banken skal opptre ansvarlig og i henhold til sine egne og internasjonalt aksepterte prinsipper for samfunnsansvar og bærekraft.

Bankens tilnærming til bærekraftarbeidet er å fokusere innsatsen på de områdene der banken har størst påvirkningsmulighet. Banken har satt mål knyttet til klimapåvirkning, bekjempelse av økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet samt innenfor likestilling og mangfold. Bærekraft er innarbeidet i styrende dokumenter, rutiner og dokumentasjon knyttet til ulike områder i banken.

5.8.1 Styring og kontroll

Gjennom tilslutningen til UNEP Fls prinsipper har banken forpliktet seg til å arbeide for etterlevelse og oppfyllelse av FNs bærekraftsmål. Målene skal sikre en bærekraftig utvikling som imøtekommer dagens ressursbehov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.

Bankens strategi ekskluderer finansiering av andre bransjer enn bygg- og eiendomsprosjekter i Norge, og ordinær boliglånsfinansiering. Banken har som følge av dette et spesielt tematisk søkelys på bærekraftsmålene ansvarlig arbeidsliv, og klimapåvirkning. Disse målene er valgt ut fra en kartlegging av de mest vesentlige risikoområdene for bærekraft i sektorene/bransjene boligfinansiering, og finansiering av byggeprosjekter- og næringseiendom i Norge.

Banken har gjennomført analyser for å kartlegge fysisk risiko blant bankens eksponeringer i privatmarkedet som viser at den største eksponeringen er mot risikoen for kvikkleireskred, men noen av bankens panteobjekt er også ekstra utsatt for flom.

For bedriftsmarkedet gjennomføres det en ESG-risikoklassifisering for alle engasjement med eksponering over 10 mNOK.

Det er gjort nærmere rede for bankens arbeid med bærekraftsrisiko i BN Banks klimarisikorapport.